

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre . . . 12 korona.
 fél évre . . . 6 " "
 negyed évre . . . 3 " "

Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE
 könyvkereskedő, a kinek a lap kiadóhivatala van.

Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyilttér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
 méltó méter-árszabás szerinti a
 Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Ugy halljuk, hogy ellenfeleink nem restellenek ismét régi fegyverükkel, a hazugsággal dolgozni. Azt híresztelik, hogy Lukács László visszalépett a nagyenyedi jelöltségtől. **Nem igaz!** Sőt biztos kilátásunk van arra, hogy ha több helyen megválasztják is, a nagyenyedi v. k. mandátumát fogja megtartani. **Éljen Lukács László képviselő-jelöltünk!**

Lukács László programja.

Lukács László pénzügyminiszter választókerületünk képviselőjelöltje Kőrömczibanán f. hó 22-ikén a következő nagyszabású politikai beszédet tartotta:

(Az obstrukció oka.)

A parlament munkaképtelensége és illetőleg az obstrukció nem egy elszigetelt speciális magyar jelenség. Előfordul az más államokban is és mindenütt természetesen külön speciális okokra vezethető vissza. Azt hiszem azonban, ha a betegséget gyógyítani akarjuk, szükséges, hogy annak a forrására, gyökerére menjünk vissza. Nálunk a parlament időről időre dolgozik ugyan, azután ismét megáll és meddősegre kárhoztatja az egész közéletet. Ez nálunk abból a szerencsétlen körülményből vette eredetét, hogy a magyar parlamentben több mint negyven éven keresztül **egyellenegy párt bírta a hatalmat**, a többi pártok ebből a hatalomból ki voltak zárva, tehát az úgynevezett **parlamentári váltógazdaság** rendszere, a mely az egészséges parlamenti működésnek egyik főfeltétele, nálunk teljesen hiányzott. A többségi párt elbizakodván hatalmának örökkévalóságában, meglehetősen elmulasztotta a nép alsóbb rétegeivel való foglalatosságát és ezek tulajdonképpen majdnem kivétel nélkül az ellenzék karjaiba hajtottak. A kisebbség pedig abban a meggyőződésben, hogy ő egyáltalán nem juthat kormányra, olyan ígéreteket tett, olyan követeléseket támasztott, a melynek megvalósíthatatlanságáról ő maga is teljesen meg volt győződve, de tette azért, hogy nehézséget támasszon a kormánynak és mert azt hitte, hogy sohasem fog abba a helyzetbe jönni, hogy valaki az ígéreték beváltását tőle számon kérje. A kisebbség ezáltal, hogy folyton támadta a közjogi alapot, magát jóformán a kormányképtelenség helyzetébe kényszerítette.

Volt azonban ennek az állapotnak még egy más következménye is. Az, hogy azokban a pártokban, a melyek a kormányképtelenségből ki voltak zárva, a többség és a

kormány ellen a gyűlölségnek, a haragnak, a jogos vagy jogosulatlan ambícióknak, az aspirációknak egy oly hatalmas gyülemllett össze, hogy csak egy szikrára volt szükség, a mely ezt a gyűnyagot fellobbantsa. Ez bekövetkezett 1904-ben, a midőn a többség és a kormány abból a célból, hogy a parlament munkaképtességet helyreállítsa, a házszabályok erőszakos revíziójára határozta el magát. A gyűnyag levegőbe röptette a szabadelvű pártot. A káoszról született meg a koalíció és kormányra jutott olyan program alapján, a mely ráoktrojáltatott felülről, a melyben egy hájszalnyi közeledés sem volt az ő álláspontjához, a melyben éppen az volt, a mi a koalíciónak nem kellett: az általános választójog megvalósításának kötelezettsége.

(A koalíció politikája.)

A koalíció működése folyton pénzügyeinkben és gazdasági viszonyainkban igen erős, igen nagy és érzékeny károk estek. Ezekért a károkért én nem vonom felelősségre a hivatali elődömet, a kinek nagy tehetségét talán kevesen ismerik úgy, mint én, de felelősségre vonom azt a rendszert, a mely mindenben csak a külsősegéget, a külső látszatot kereste és a látszat érdekében feláldozta a lényegét, a melynek egy ember — legyen bármily erős — ellenállni nem tudott, sőt, a melynek ő maga is áldozatul esett. És a midőn a koalíciós miniszterium beadta lemondását, egy igen nehéz helyzet következett az országra nézve. A miniszterium sürgette az állásától való felmentését, de a sajtója útján mindent elkövetett, hogy minden más kabinetnek kinevezése lehetlenné legyen. A tendencia nyilvánvalóan azt volt, hogy a korona sarokba szoríttassék és kényszeríttessék bizonyos katonai koncessziók megadására, a melyeket a koalíciónak kisebbik része követelt és a melyre nézve nyilvánvaló volt már akkor, hogy teljesen hiábavaló lenne, mert a koalíció **nagyobb része** rávetette magát a gazdasági kérdésekre, a **bankkérdésre**, az önálló jegybanknak bizonyos határidőre való megvalósítását követelte abban a hitben, hogy ezzel az országnak mindenféle sebei orvosolva lesznek. Az egyes miniszterek saját sajtóorgánumaik által és útján egymás ellen a legádázabb harcot folytatták. Az adminisztráció sok tekintetben fennakadást szenvedett, a hatósági tekintély megszűnt és minden téren az anarkia utjai kezdettek mutatkozni.

(Justh-féle tárgyalások.)

Ezek közt a viszonyok között indultak meg a tárgyalások az akkor még egységes 48-as és függetlenségi párt mint az akkori országgyűlés abszolút többségével a legal-kotmányosabb alapon, a mely tárgyalásoknak és alkudozásoknak az volt a céljuk, hogy az országgyűlés feloszlásának szükségé nélkül a létező pártokból alkottassék új alapon egy olyan többség, a mely tekintet nélkül arra, hogy az illetők azelőtt 48-asoknak vagy 67-eseknek neveztek magukat, álljanak olyan alapra, a mely az ország érdekében szükséges és a melyet a korona is elfogadhat. És így mellőztessenek azok a megrázkódtatások, a melyek a parlament feloszlásával és egy új parlamenti választással mindig együtt járnak. Ezek a tárgyalások megindították **Kossuth** Ferenczcel és azokkal a férfakkal, a kiket Kossuth e

célra megjelölt. És akkor, a mikor a nagy függetlenségi és 48-as párt kettészakadt, folytattuk a másik csoporttal, a **Justh-csoporttal**, a mely még mindig a relativ többséget képezte a parlamentnek és így ezen tárgyalások alkotmányosságához és alkotmányos célzathoz semmifele kétség nem fér. Ezek a tárgyalások nem vezettek eredményre. **Hogy miért nem vezettek eredményre, talán helyesebb, ha erre az alkalomra nem térünk ki.** Részben ingadozás, részben **intrikák**, részben a követeléseknek túlfeszítése egyszóval különböző okokból egészben véve konstataható, hogy úgy a Kossuthal, mint a Justhékkel folytatott tárgyalások részben személyi, részben objektív okok miatt nem vezettek eredményre. Ezzel a kísérlettel be lett igazolva az, hogy az előbbi parlamenttel és annak partjaival a kibonyolítást hiába kísérli meg a korona, mert az célra nem vezet, a minek következtében nem marad más hátra, mint elfogadni a kabinet lemondását és új kabinetet nevezni ki azzal az utasítással, hogy a mennyiben a képviselőház partjaival a kibonyolítás nem vezet célra, az országgyűlés feloszlatandó, a választások kiirandók és a kibontakozás a nemzetre való appellálás útján kíséreltesék meg.

(A képviselőház munkaképtessége.)

Valóban bamulattal lehetett szemlélni, hogy mikép csoportosul a nép nagy tömege a nemzeti munkapárt zászlaja alá, a mely rövid pár hónap alatt megalakult, megismersodott, és a nép százezreivel mehet ma bátran a küzdelembe az eredményre való biztos kilátással. A nemzeti munkapártot illeti meg most már az a feladat, hogy az országot a jelen súlyos helyzetéből kivezesse és hogy elsősorban igyekezzen a képviselőház munkaképtességét helyreállítani. Nagy szerep, fontos feladat és a kérdés csak az, hogy vajon minő eszközökkel lehet azt elérni? Vajjon **erőszakkal** vagy más módon kell-e ehhez a célhoz közeledni? Lehet olyan hangokat hallani, a melyek az egyedül célravezető utnak azt tartják, ha **erőszakos eszközök** alkalmaztatnak. Hát én nem vagyok ellensége az erős, sőt az erőszakos eszközöknek sem, ha meg vagyunk győződve arról, hogy ezek az állam érdekében elkerülhetetlenül szükségesek és hogy ha nagy valószínűség van arra, hogy ezek célra is vezetnek. De az önámítástól tartózkodjunk. Az az állam életében egyenesen végzetessé válik. Már pedig én önámításnak tartom azt, ha valaki azt hiszi, hogy egy választás segélyével sikerül egy egész nagy pártot vagy pártokat annyira letörni, annyira kisebbségbe szorítani, hogy azok nem képesek kerékkötőjévé válni a parlamenti munkásságnak, ha ezt tenni akarják. Meddőnek és veszedelmesnek tartom e kísérletet, különösen akkor, a mikor ez oly pártok ellen irányul, a melyek — fájdalom — évtizedes konzekvens működéssel belevesték magukat az alsóbb néposztályok szívébe és onnan erőszakkal ki sem téphetők.

En az obstrukciót a legnagyobb mértékben elítélem. Nemzeti szerencsétlenségnek és hazaellenes bűnnek tartom, mégis azt kell mondanom, hogy a néplekülettel számolni kell; az erőszakos eszköz segélyével lehet ugyan momentán eredményeket elérni, de hogy annak a hatása állandó legyen, arra szükséges, hogy az obstrukció letörésére alkalmazott erőszakos eszközt a közvélemény

is támogassa, magáéva tegye és helyeslje. Nagyon sajnálatos volna, ha azokat az óriási áldozatokat, a melyeket hoztunk és a melyeket hoznunk kellett a közelmúltban, teljesen eredmény nélkül engednénk magunk felett elvonulni és annak a tanulságait magunkra nézve nem vonnók le. *Nekünk nem szabad azt a lukszust megengednünk, hogy a magyar pártok egymás kiirtására törekedjenek* feltétlen szükség nélkül, a mi csak elenyeinknek okoz hasznót és örömet. Ennélfogva én nagy szerencsétlenségnek tartanám az országra nézve, ha a jelenlegi választások eredménye az lenne, hogy ismét a régi közjogi jelszavak szerint oszlanék meg a parlament 67-re és 48-ra, beállnának ismét ennek a helyzetnek mindazon áldatlan következményei, a melyek az obstrukció általandósításához vezettek.

(A választójogi reform.)

A választójogi reform úgy alkottassék meg, hogy annak erőegyesítő hatása legyen. Hogy milyen legyen az a választójogi reform, ez már sokszor tárgyát képezte a nyilatkozatoknak és én nem akarok alkalmat adni arra, hogy az en nyilatkozatomban is eltérést konstatalhassanak a kormányelnök nyilatkozatával szemben. Hivatkozom a miniszterelnök urnak az országgyűlés első ülésében mondott programjában tett kijelentésére, én is úgy kívánom a választójogi megalkotását, a hogy ott a miniszterelnök mondotta. Az állami élet fejlődése mind nagyobb és nagyobb igényeket támaszt a társadalommal szemben és ha tekintetbe vesszük nemcsak a monarchianak, de Európa összes államainak konstallációját, azt kell látnunk, hogy ezeknek az áldozatoknak véghatárát még távolból sem értük el, nemcsak nálunk, de az összes nemzeteknél meg nagy erőfeszítéseket kell tennie a társadalomnak, hogy az állami szükségleteket kielégíthessék. Nem tudom elképzelni, hogy képes legyen a magyar társadalom egy ilyen nagy áldozatot hozni, egy ilyen nagy erőfeszítést tenni, hogy azok a társadalmi osztályok, a melyek a terheket egyenlően viselik a vagyonosokkal, a melyek a veradót teljesen egyenlően szolgáltatják, a melyek a pénzbeli adót, különösen a fogyasztási adókat súlyosabban érzik, mint a vagyonos osztályok, az alkotmány sánczain kívül maradjanak és közömbös vagy éppen ellenséges állást foglaljanak el az elkerülhetetlenül szükséges áldozatok meghozatalában.

Azután folyton látjuk a pauperizmus terjedését és ezzel szemben látjuk az életviszonyok nehézségének növekedését. Lehet, hogy ennek a jelenségnek oka az, hogy a mi gazdasági törvényhozásunk nem volt mindenben tekintettel az összes társadalmi osztályok érdekeire, tagadhatatlan, hogy a világonjunkturák szüntelen közre játszottak. De bármiképp álljon is a dolog, tekintettel a mindinkább veszélyessé váló és elmergesedő szociális állapotokra, okvetlenül módot kell nyújtani a kevésbé vagyonos társadalmi osztályoknak arra, hogy ők *közvetlenül* vagy *közvetve* a maguk küldöttei által betekint-hessenek abba a műhelybe, a mely az ő sorsuk felett is dönt. Csak ez által tudjuk a társadalmi békét hosszabb időre biztosítani. Mindezek az okok szükségessé teszik a választói jognak minél szélesebb körben való kiterjesztését, a hol én is hozzáteszem, *nem szabad magasabb állami érdekeket sérteni* és a határ ott van, a melyen tulmenve, a magyar államnak történelmileg kifejlődött jellege sérelmet szenvedne. Csakhogy én ettől a veszélytől nem tartok annyira, mint sokan mások. Egy államban egy nemzetnek a szuperemáciája nem egy mesterséges tákolmány, a melyet egyik napról a másikra különböző törvényhozási vagy más intézkedésekkel megteremteni vagy megszüntetni lehet. Ha vannak olyanok, a kik félnek a nemzetiségi veszedelemtől, ezek konzekventer csak úgy járnak el, ha ezzel a veszedelemmel szemben alkalmazzák azt az orvosszert, a melyre nemcsak a nemzetiségi veszély miatt, de számos más okból is szükség van és ez az *állami adminisztráció* behozatala. Hatalmasabb ellenszere a nemzetiségi veszedelemnek nincs, ha az adminisztrációt államosítjuk és e

tekintetben sohasem volt előttem érthető és megfogható az az eljárás, a melyet e tekintetben a koalíció követett

(Uj partialakulás.)

Nekünk és a jövő országgyűlésnek arra kell törekednünk, hogy az erőket egyesítsük egy új alapon, egy új partialakulás alakjában, tekintet nélkül arra, hogy az illetők azelőtt 67-eseknek vagy 48-asoknak nevezték magukat, annál is inkább, mert a 67 és 48 közt semmi különbség nincs. Nekünk arra kell törekednünk, hogy belevigyük a nemzet köztudatába azt, hogy le kell tennünk az utóbbi években követett gravaminális politika utjáról, a mely kisebb-nagyobb úgynevezett nemzeti koczesszióknak kiküzdése érdekében elfecsérelte a törvényhozás egész erejét és ez által meddővé tette a törvényhozás működését. Nekünk át kell tennünk egy reális politikai utjaira, a mely reális politikában törekvésünk kell hogy legyen a nemzet gazdasági erőinek minél teljesebb és minél összhangzóbb kifejtése. Törekvésünkkel hogy legyen az, hogy a nemzet koronás királyával ne folytonos ellentétben, hanem minél teljesebb egyetértésben törekedjék a nemzeti célok megvalósítására.

(Pénzügy és bankkérdés.)

Fájdalom, a koalíció gazdálkodása következtében igen kedvezőtlen pénzügyi viszonyok közé jutottunk. A kiadások rögtöni megszorítása, fájdalom, nem lehetséges, mert olyan intézményeken nyugszanak ezen kiadási többletek, a melyeket egyik napról a másikra megszüntetni nagy személyes és dologi sérelmek nélkül nem vagyunk képesek. A bevételek emelése is csak fokozatosan történhetik, miután a nemzet jóformán expanzív képessége nem terjed a végletekig és ennélfogva hosszabb időre lesz szükségünk, a míg sikertülni fog államháztartásunkból a deficitet kiküszöbölni. Nagy önmegtartózkodásra, erőnk nagy megfeszítésére lesz szükség, hogy megszabaduljunk e bajtól, a mely normális időben is veszedelmes, kritikus időben pedig éppen végzetes.

A pénzügyi, illetőleg gazdasági téren legközelebb megvalósítandó feladatok közé tartozik a *bankkérdés* megoldása is. Én itt csak röviden arra szorítok, hogy a jelenlegi jegybank rendszere, a melynek statutu-mai az én korábbi miniszterségem alatt alkottattak meg, annyira megfelelnek a paritás minden követelményének, hogy e tekintetben *semmiféle javítani, változtatni való ezen a dolgon nincs*. Elvileg a jelenlegi bankrendszer fenntartása mellett vagyok és csak abban az esetben térnék el ettől az alaptól, ha a privilégium megújítása iránti tárgyalások alkalmával arra a meggyőződésre jutnék, hogy az országnak igaz érzése, igaz kívánsága és óhaja, hogy visszatérjünk arra az útra, amelyre Deák Ferencz vezetett bennünket. Mert nemzetünk igényeit így és csak így elégíthetjük ki és eredményes haladását csak így biztosíthatjuk. Deák Ferencz s a 67-es alapot dicsőítette ez után, majd azt fejtette, hogy a kisebbségnek a többség ellen való harcza a parlamentben olyan forradalom, a melylyel kéréletlenül szembe kell szállani. A mióta ez a forradalmi hangulat — modern kifejezés szerint obstrukció alakjában — feltűnt, azóta minden haladás megakadt az országban. Meg kellett akadnia minden haladásnak, mert midőn az állami életnek legfőbb szerve az országgyűlés szünetelésre van kárhoztatva, semmi sem működhet egészségesen az országban. Az ország pénzügyi helyzetéről szöjt ez után. Az ország gazdagságát föltüntető és a szükségleteket

Szemle.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök vasárnap délelőtt 11 órakor a budapesti IV. kerület választói előtt programbeszédet mondott, amelyben először az országot szólította fel, hogy kövesse őt utain. Ugy látja, hogy az országnak igaz érzése, igaz kívánsága és óhaja, hogy visszatérjünk arra az útra, amelyre Deák Ferencz vezetett bennünket. Mert nemzetünk igényeit így és csak így elégíthetjük ki és eredményes haladását csak így biztosíthatjuk. Deák Ferencz s a 67-es alapot dicsőítette ez után, majd azt fejtette, hogy a kisebbségnek a többség ellen való harcza a parlamentben olyan forradalom, a melylyel kéréletlenül szembe kell szállani. A mióta ez a forradalmi hangulat — modern kifejezés szerint obstrukció alakjában — feltűnt, azóta minden haladás megakadt az országban. Meg kellett akadnia minden haladásnak, mert midőn az állami életnek legfőbb szerve az országgyűlés szünetelésre van kárhoztatva, semmi sem működhet egészségesen az országban. Az ország pénzügyi helyzetéről szöjt ez után. Az ország gazdagságát föltüntető és a szükségleteket

kielégítő országos budget — sajnos, igen szomorú képét mutatja az ország helyzetének. Másfél évtizeddel vagy egy évtizeddel ezelőtt ebben a tekintetben a minta-államok közé tartoztunk, mert nemcsak rendezett volt háztartásunk, de voltak fölöslegeink is, melyekből az ország sok szükségletét ki tudtuk elégíteni. Es ime, rövid idő alatt mindez eltűnt. Sőt nemcsak elveszett a pozitívum, hanem egy negatívummal állunk szemben. Kettős a kárunk tehát, mert nemcsak pozitív vagyont kell nélkülöznünk, hanem a hiány súlyát is viselnünk kell. Az államháztartás rendezése legfőbb feladatunk, sokat kell pótolnunk más téren is, mielőtt áttérhetnénk a pozitív alkotásokra. Ha egészséges életet akarunk élni, először azt a feladatot kell betöltenünk, amelynek megoldása a múltból reánk maradt. Adja az Isten, hogy ezen feladatunkat mielőbb megoldhassuk s azután az alkotáshoz foghassunk. Azt kívánja, hogy az országgyűlés, a mely most össze fog ülni, úgy legyen a nemzet akaratából összealkotva, hogy annak nyugodt működése biztosítva legyen.

Széll Kálmán, a szentgotthárdi kerület pártönkivüli képviselőjelöltje vasárnap délelőtt mondotta el kerülete székhelyén programbeszédét, melyben kifejtette, hogy elvi álláspontja a régi. Az 1867. évi XII. törvénycikk visszaállította a magyar államot. Deák Ferencz politikájának elveit az ország álláspontja most is s ez a közjogi álláspont fenntartása s azon az országnak liberális, okos haladása. A perszonálunió szép eszmény, de két állam laza összekötését folytatni nem bír azonnal a súlylyal, mely szükséges arra, hogy Európának e helyén, a Kelet és a Nyugat ezen ütköző pontján, a különböző államok versenyzése között fennállhasson. A vámkérdés nem közös ügy. Az ország gazdasági érdekei szerint itélendő meg s a külföld kereskedelmi és vámpolitikájával függ össze. **Ma a közös vámterület fenntartását az ország érdekében levőnek tartja.** Akarja az ország kereskedelmét és főleg iparát fejleszteni. Eletteltétele ez a mi gazdaságunknak. Enélkül az ország gazdasági élete egyoldalú marad. De ma első sorban agrár állam vagyunk mégis s jóllehet az ipar érdekében teendőket nem szabad alárendelni semmiféle szempontnak, de nem szabad felejtetni azt sem, hogy a földmivelés érdekei mégis elsősorban veendőtek tekintetbe. 1902. december 31-én létesítette a kiegyezést a magyar kormány nevében Körber osztrák miniszterelnökkel. A bankkérdést illetőleg mindenekelőtt konstatalnia kell, hogy a külön bank felállítása iránti jogunk kétségtelen. Hatvanhét nem tette azt közösség. A jogot feladni nem is szabad. A kérdés eldöntésénél csak pénzügyi, gazdasági és hitelérdekek határozhatnak. Már 1875-től 1878-ig tárgyalta ezt a kérdést mint akkori pénzügyminiszter. El volt határozva a külön bankra is, ha az állami paritást és hitelérdekeinket nem lehetett volna kielégíteni és biztosítani. Miniszterelnöksége alatt 1900-tól 1902-ig ismét tárgyalta ezt a kérdést a közösség alapján, de a hitelérdeket teljes biztosítékával. A külön bankot felállítani a valuta helyreállítására nélkül teljes képtelenség. De a valutát még ettől is eltekintve, mindenképen és mielőbb rendezendőnek és helyreállítandónak tartja. Tulajdonképen képtelenség, ami tényleg fennáll. A valutarendezést meg nem csinálni nagy mulasztás. Azok alatt a tárgyalások alatt, melyeket az a kormány, amelynek élén állott, folytatott, már a törvényjavaslat is meg volt, sőt a képviselőház elé is volt terjesztve, a valuta helyreállítása ki lett mondva és csak három rendkívüli eset említett fel, mint ami ezt meggátolta volna. Általános hitelkrízis, háború és általános rázkódató események és idők, ez a három. Azóta ez a kérdés a napirendről lekerült. Ezután hosszasan fejtegette a közös bank előnyeit s természetesen a közös bank fenntartása mellett foglalt állást, mert hitelpolitikai, gazdasági és pénzügyi tekintetek vezetnek, nem politikaiak. Azért van az önálló bank ellen.

Andrássy Gyula gróf, a nagymihályi kerület pártönkivüli jelöltje vasárnap délelőtt tartotta meg programbeszédét Nagymihályon, And-

rassy beszéde bevezető részében kijelentette, hogy közjogi elveinél fogva őhozzá legközelebb áll a munkapárt, mert ez is 67-es; már pedig ő neki az a meggyőződése, hogy az országra nézve igen káros volna egy újabb negyvennyolcas többség. Az ország létérdekével szemben a személyes érdeke, mert a végleges elszakadáshoz vezethet, mint legutóbb Svédországban és Norvégiában. *A jelenlegi magyar generáció nem heroikus, a harcok tehát nem célszerűek.* Kossuth Ferencz is föladta az elveiért való komoly harcot és kész volt függetlenségi kabinetet 67-es alapon alakítani. Ha tehát okvetlenül 67-es politikát kell folytatni, tegye ezt 67-es többség, ne pedig 48-as. A negyvennyolcas többség ezenfelül hátráltatná a haladást a közös intézmények körében is. Az önálló banknál előnyösebb a közös bank. Szerencsétlenség volna az is, ha egy választójogi rendszerrel a műveletlenséget és tudatlanságot tennők urrá az ország sorsának intézésében. Ő azért ragaszkodott a katonai kérdések elintézéséhez, mert így remélte a király és a nemzet közötti harmóniát megalapozhatni. A hadseregnek erősnek és harczképesnek kell lennie s ebből a szempontból a legmegfelelőbb alakja védőerőnek a jelenlegi. A kérdés elmérgesedett, holott az ő atyja, Andrássy Gyula kéllőképp bevezette a kedvező megoldást; az utódok azonban elrontották, pedig a dolgok nem fejlődhetek volna úgy, ahogy fejlődtek, ha a nemzet meglehetett volna elégedve a hadsereggel. Ez esetben a hadsereg a nemzet állandó áldozatkésziségre számíthatna. Végül kijelenti, politikájának legfőbb célja a király és a nemzet közötti harmonia erősítése lesz, ami azonban csak úgy érhető el, ha a nemzetnek épp úgy megadatik, ami a nemzeté, mint a királynak, a mi a királyé.

Éljen Lukács László képviselőjelöltünk!

Vegyes hírek.

— **Urnapi istentisztelet.** Ma ünnepli a róm. kath. egyház egyik legnagyobb ünnepét az Urnapját. D. e. 9 órakor kezdődik az istentisztelet, mely alatt az Előre dalkör Geppert F. dúr miséjét adja elő vegyes karával. Offertoriumra: Illovszky Ave Mariáját éneklék dr. Inczedy-Joksman Ödön és dr. Limann Emilné — dr. Limann Emil harmonium kísérete mellett; az istentisztelet végén Gounod Tantum-ját éneklék Inczedy-Joksman dr. Az istentisztelet után kedvező idő esetén a szokásos urnapi körmenet fog megtartatni.

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszter László István aradi és Oberczián Károly marosvásárhelyi p. u. számgyakornokokat a nagyenyedi p. u. igazgatóság mellé rendelt számvevőséghez számtiszttekké nevezte ki.

— **Új ügyvéd.** Fenichel Jenő dr. ügyvédi irodát nyitott városunkban.

— **Dömök Erzsébet** emlékének megörökítése végett az ezen célra alakuló bizottság lelkes buzgósága folytán élvezetes szép estének voltunk tanúi és részesei f. hó 21-dikén a Nemzeti vendéglő báltermében. Az elhunyt derek és nagyérdemű igazgatónőnek volt tanítványainból Baranyai Károlyné urnó és Váró Ferencz ny. tanár kedves műkedvelő gárdát toborzott és velük szép előadásában színiere hozta Tordai Grail Erzsébet „A tudományok Abc-je” cz. szinkölményét. Az eleven, mozgálgalmas és kedves jelenetek élénken pergették egymásután, nagy gyönyörűségére a szép számban megjelent publikumnak.

— **Esküdtársak.** A gyulafehérvári kir. törvényszéknél a folyó évben a II-ik esküdtárséki ülészek június hó 6-án kezdődik. A

folyó hó 18-án tartott sorsolási tárgyaláson kisorsoltattak rendes esküdtársak: Deján János Kisenyed, dr. Farnos Dezső Nagyenyed, Fehér József Tompaháza, Fenichel Simon Nagyenyed, Geréb Géza Zalatna, Glück Adolf A.-Marosváradja, Hodosi Brutus Balászfalva, Horváth Pál Nagyenyed, Jovián Jenő Nagyenyed, Kaufmann Gyula Tóvis, Kelemen Gyula Balászfalva, Konec Zsigmond Magyarigen, Kovács Béla Kutyfalva, Löwi Ignác Tóvis, Mátyás Miklós Maroskáptalan; ifj. Melász János Nagyenyed, Mendel Henrik Balászfalva, Péter Antal Balászfalva (falu), dr. Rónai János Balászfalva (város), Sulez Mihály Tóvis, Szalai Pál Hari, Szucs Elemér Nagyenyed, Tarka Lőrincz Hari, Téglás György Magyarlapád, Toronyi Gyula Nagyenyed, Tornya Lajos Balászfalva, Tóth Sámuel Lándor, dr. Török Pál Vizakna, Vita Ödön Diód, Weress Sándor Marosujvár. Helyettes esküdtársak: Deutsch Géza, Kootz Frigyes, Lów Emil, dr. Marciac János, Mendel Ede, Pap Alajos, Reithofer Jenő, Rozor Publius, dr. Velican Camil, Vlád Virgil, mind Gyulafehérvárról. Tárgyalás alá kerül körülbelül 7 ügy.

— **Az üstökös,** mely néhány napig nem volt látható, újból feltűnt a nyugoti égen; de nagyon szerényen. Ugy látszik az összeütközés neki ártott. Csak alig pislog, csóvája pedig szinte egészen eltűnt.

— **Repülő versenyek Budapesten.** Junius 5-én nemzetközi repülő versenyek sorozata kezdődik Budapesten, mely alkalomra a magyar államvasutak utazási kedvezményt adnak.

— **Az erőszakoskodók.** Lapunk múlt számában felhívtuk a rendőrség figyelmét a felbízott kártevőkre, kik felbőszülve a justhpartit ámitások hallatára, kíméletlen és durva módon estek neki a falaknak, plakátoknak és zászlóknak, a hol Lukács Lászlót olvasták. A mikor felhívásunk napvilágra került, a rendőrség már előtte való este tetten ért egy pár felbízott neveletlen suhanózt rendbontó munkájában. Ezért az Alsófehér az ő ismert és minősíthetetlen modorában a rendőrkapitányt támadja. Ugy látszik saját képére akarja átformálni a rendőrséget. Pedig a rendőrség nem ítélkezhetik pártszempontból; ezt talán megengedi nagy kegyesen a justhpartit harsona. A rendőrségnek az a kötelessége, hogy a bűnt, az erőszakoskodókat büntesse, a közbiztonságot megvédje. „Ártatlan kis gyerekek” nem szoktak éjjel csavarogni és rombolni. Tehát a rendőrség igen is helyesen cselekedett, midőn megakadályozta az elámitottakat erőszakoskodásukban.

— **Népesedés.** Az 1910. év márczius havában a magyar birodalomban 67,972 gyermek született élve, az elhaltak száma volt 45,654. A természetes szaporodás 22,318 lélek.

— **A zalatnai kir. bányakapitányság** közhírré teszi, hogy 1910. évi július hó 1-jétől kezdve hivatalos óráit hétköznapokon délelőtt 8 órától délután 1 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 11 óráig tartja meg.

— **Néhai Dömök Erzsébet** siremléke javára f. hó 21-én rendezett estély alkalmából felülfizetni szívesek voltak: Kádár János és neje Dömök Lujza 40 kor., Dömök Ilona, Zeyk Dániel 10 kor., özv. U. Kovács Józsefné 6 kor., Nagy Lajos ny. igazgató 3 kor., Szekeres Annuska, Enyedi Teréz, Jancsó Adrien, Mátyás Lajosné, Mátyás Sándorné, Hegyi Jánosné, Tángel Józsefné 2—2 kor., Naftali Adolfné, Nehéz János, báró Kemény Gizella,

Török Bertalané, Nagy Béla, Tóvis Jenő, Székely István, Keresztes N. Imre I—I kor., N. N. 80 fill., Winkler János I kor. 20 fill., Zimerman Jakabné 40 fill. N. N. 40 fill. Köszönetünket nyilvánítjuk Forcs János üzemvezető úrnak, ki a színpad kivilágításához a szükséges anyagokat ingyen bocsátotta rendelkezésünkre, ugy szintén Molnár Gyula főszereelő úrnak, a ki színpad világítását eszközölte. Köszönetet mondunk továbbá Kunsch Antal műasztalos úrnak, a ki a színpadot ingyen felállította, valamint mindazoknak, a kik az est sikeréhez úgy anyagilag mint szellemileg hozzájárultak. — A rendezőség.

— **Gyermek-rajzok.** Meglepő dolog, mennyi rajzó tehetség van a magyar gyermekben. Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja, a Jó Pajtás legutóbbi számában lekötölte a rajzpályázaton díjat nyert rajzokat; valamennyi olyan ügyességről tesz tanuságot, hogy 8—10 éves gyermekekről alig merne az ember ennyit föltételezni. Nem csoda, ha ezek a rajzok, sorozatosan közzölve a lapban, általános érdeklődést keltenek. A Jó Pajtás legújabb május 22-iki számában is van belőlük egy sorozat. Ugyane szám tartalma különben is gazdag és változatos: Abrányi Emil verset írt bele, Szemere György elbeszélést, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dörmötör utazását (most mint képviselőjelölt a hírneves macskó), Holló Sári mesét mond A kényes háburól, Elek nagyapó verset Mihály Rezső elmés képéhez, Cséry Katica tennisz bajnok a tenniszjátékról elmélkedik, egy tréfas képes mese elmondja a gyertyák lázadását, Rákosi Viktor folytatja regényét. A bécsi diákokat. Sok szép kép, szerkesztői izenetek, rejtvények teszik teljessé a szám tartalmát. A Jó Pajtás-t Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad s kívánatra mutatványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala (Budapest, IV. Egyetem-u. 4.)

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Sz. 2048—1910. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Müller Jenő ügyvéd által képviselt nagyenyedi kisegítő takarékpénztár részvénytársulat végrehajtható, Szentozel Gávrilla középurbó lakos végrehajtást szenvedő elleni ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 340 kor. tőke s jár. kielégítése végett az 1881. évi LX. t.-cz. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a gyulafehérvári kir. törvényszék területén és a nagyenyedi kir. járásbíróág kerületében levő a középurbó 33 sz. tjkben A + 1—3, 7—9, 11, 13—20 rdz. 56, 96, 335, 365, 376/1, 468, 566/2, 568, 685, 722, 745, 774, 815/2, 817/2, 832, 1059, 1143, 1144. hr. sz. fekvőkből és a 21 rdz. a. bevezetett közöselgelőbeli 16/1110-ad rész. 22 rdz. a. bevezetett közöselgelőbeli 16/988 részekből végrehajtást szenvedőt illető 4/6-od rész jutalékára, — azon figyelemzettel, hogy a 832 hr. sz. szőlőt 20 frt. 50 kr. váltásáig terhel, összesen 634 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

1. A fennebb megjelölt ingatlanok az 1910. évi június hó 21-ik napján délelőtti 9 órakor Középurbó községánál megtartandó nyilvános árverésen a hirdetményben körülírt ingatlanok a kiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adatnak.

2. Árverezni szándékozók végrehajtható kivételével kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10% át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezéhez letenni avagy annak az 1881. évi LX. 170 §-a értelmében a bánatpénzt csak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegészíteni, mert ellenesetben az árverés az 1908. évi XLI. t.-cz. 25 §-a értelmében fog folytatatni.

A kir. járásbíró, mint tkvi hatóságtól.

Nagyenyeden, 1910. évi márczius hó 7-án.

Weiner Sándor,
kir. bíró.

Több pénze akkor lesz,
 ha nélkülözhetetlen, olcsó és
tartós szőttesárukat
 csak
a Nagyenyedi Szövőgyárból
 vesz.
 Arjegyzék ingyen küldetik.

SURÁNYI ÁRPÁD
 épület-bádogos
NAGYENYED, VÁR 21. SZ.

Van szerencsém a n. e. közönség b. tudomására hozni, hogy bádogos üzletemet Vár 21. szám alá helyeztem át.

Ajánlom magam mindennemű bádogos szakmába vágó munkák elkészítésére. Elvállalok torony- és tetőfedéseket és festéseket, valamint fürdőkádak készítését.

Készítek és raktáron tartok mindenféle konyha- és főzőedényeket.

Javításokat gyorsan és jutányosan eszközölök.

Szíves pártfogásukat kérve, tisztelettel

SURÁNYI ÁRPÁD
 bádogos mester.

144 5-5

A „Marosújvári Takarékpénztár R.-T.”

Marosujvart

engedélyt nyert kézi-zálogüzlet folytatására.

A zálogüzlet működését megkezdette.

Zálogba vesz a törvény által előírt kamatfizetés ellenében mindennemű értékpapirokat, arany- és ezüstműveket, s egyéb ingóságokat.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnapokat kivéve d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5-ig.

Póstan küldött zálogtárgyak kölcsönösszege postafordultával elküldetik.

Kiváltás és meghosszabbítás a kölcsönösszeg, illetve a meghosszabbítási járulékok és postaköltség előleges beklüldése mellett postai úton is eszközölhető.

Az adott zálogkölcsönök lejáratok alkalmával részletekben is törleszthetők.

Marosujvár, 1910. május hó.

147 4—

Az igazgatóság.

FELIX-GYÓGYFÜRDŐ
Téli és nyári gyógyhely
NAGYVÁRAD MELLETT. EGÉSZ ÉVEN ÁT NYITVA.
 Európa leggazdagabb kén-szevitz-forrása, vízhőfoka 49 C. 17 millió liter napi mennyiség.
Gszuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és
női betegségek ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan

és javultán a páratlanul hatásos Felix-fürdő gyógyforrásait, tükör-kád, iszap mód és szén-savas fürdők. 250 kényelmes lakosztoba, társalgó, zongora- és olvasóterem, kintülő vendéglők, állandó elsőrendű cigányzene, vas-árnaponként katonazene, tennispálya, gondozott sétautak. 400 holdas park és feyveserdő, 16 személyvonat közlekedik május 1-től a Felix-fürdő állomására naponta. Posta, távirat, interurban telefon. — Curtaxe és zenedij nincs. — 112 13—15 Prospektust küld az Igazgatóság.

NAGYENYED-re forduljon minden érdeklődő.
 ki sulyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra

Gyümölcsfacsemeték
 Sétányfák, Diszcszerjék, Tülevelűek, Kerítésnövények, Boggyógyümölcsök stb.

Szőlőoltványok. (1. ssima áru)
 európai és amerikai sima és gyökeres vesszők.
 (Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen);

FISCHER és Tarsai
 faiskolák és szőlőoltványtelepek.

85 1—

A NAGYSZEBENI
ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

ad jelzalogkölcsönöket, félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

A. 5 $\frac{1}{4}$ % kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 20.000 K.	b) 25 évi törlesztésnél (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 37 K. 47 f.
a) 40 évi törlesztésnél (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 29 K. 60 f.	c) 10 évi törlesztésnél (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 65 K. 05 f.
b) 35 évi törlesztésnél (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 08 f.	D. 6% kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.
B. 5 $\frac{1}{2}$ % kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.	a) 32 évi törlesztésnél (64 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 34 K. 98 f.
a) 44 $\frac{1}{2}$ évi törlesztésnél (89 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 30 K. 01 f.	b) 23 évi törlesztésnél (46 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 39 K. 81 f.
b) 27 $\frac{1}{2}$ évi törlesztésnél (55 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 35 K. 07 f.	c) 18 évi törlesztésnél (36 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 45 K. 05 f.
C. 5 $\frac{3}{4}$ % kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 3000 K.	d) 15 évi törlesztésnél (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 50 K. 09 f.
a) 40 évi törlesztésnél (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 84 f.	

Valamennyi kölcsön — az egyszerűsége miatt — fizetendő 1% törzsdíjon kívül — minden egyéb levonás nélkül teljes összegben készpénzben fizetetik ki.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények LINGNER GYÖRGY úr által Nagyenyeden nyújtandó be, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

Friss töltésű bor- és gyógy-vizekből következő választékot nyújtja

WINKLER JÁNOS kereskedése Nagyenyeden:

Baross, Bodoki „Matild“, Bodoki „Salus“, Borszéki, Előpataki, Málnási borviz, Málnási „Mária“, Margit, Parádi arzén, Répáti, Salvator, Sicilia és Sztojka hazai források, továbbá: Carlsbadi, Giesshübli, Gleichbergi, Levico, Marienbadi, Roncegno és Selters külföldi és végül: Ferencz József, Horgony és Igmándi keserűvizek.

47 1—

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.